

HİJYEN KURALLARI

EL HİJYENİ TANIMI VE GENEL KAPSAMI

Hastane Enfeksiyonları hastanede yatış süresini morbitide ve mortaliteyi ,tedavi maliyetlerini artıran en önemli nedenlerden birisidir.

Özellikle ,Sağlık personelinin elleri mikroorganizmaların çapraz bulaş yoluyla yayılmasında önemli rol oynamaktadır.

Belirgin olarak kirli el: Kir veya proteinli materyal, kan ve diğer vücut sıvıları ile görünür bir şekilde kontamine olmuş eli ifade eder.

Kalıcı flora: Bu mikroorganizma topluluğu deride, özelde ellerde inatçı kolonizasyonlar yaparlar.

Bu mikroorganizmaların çoğu derinin üst tabakalarında yerleşirken % 10-20 si daha derin tabakalara yerleşirler. Bu floraya ait bakteri yükü su ve sabun ile azaltılabilir, ancak tamamen ortadan kaldırılamaz. Bu bakteriler genel olarak hastane enfeksiyonlarına neden olmazlar.

Geçici flora: Kontaminant flora olarakta tanımlanır. Hastaya ait kan, balgam çeşitli vücut sıvı ve sekresyonları ile kontamine araç ve gereçlerden sağlık personelinin eline bulaşır. Bu mikroorganizmalar deride uzun süre yaşayamazlar ve çoğalmaz. Ancak hastane enfeksiyonlarının başlıca etkenleridir. El yıkama ile kolayca uzaklaştırılabilirler. Bu nedenle hastaya temas öncesi ve sonrası el hijyeni ile hastane kaynaklı mikroorganizmaların bir hastadan diğerine naklini büyük oranda önlemek mümkündür

El hijyeni; El yıkama, antiseptik ile yıkama, antiseptik ile ovma veya cerrahi el antisepsisi dahil olmak üzere tüm uygulamaları kapsayan genel bir tanımdır.

El yıkama ; Usulüne uygun el yıkama hastane enfeksiyonlarının önlenmesinde en basit yöntemdir. Ancak hastane enfeksiyonları dışında genel halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi açısından da el yıkama son derece önemlidir.

El dezenfeksiyonu; El dezenfeksiyonunun amacı; ellerdeki kontaminant bakterilerin en etkili ve hızlı bir şekilde elimine edilmesidir. Kalıcı floranın elimine edilmesi veya azaltılması amaçlanmaz. Burada antiseptik özelliklere sahip dezenfek tan kullanılması gerekmektedir. Bunun için hızlı etkili bir alkol bazlı solüsyon 3-5 mL alınır, 0.5 ile 1 dakika arasında her iki el birbirine sürtülür ve ovuşturulur. Bu işlem sırasında antiseptik maddenin ellerin her tarafı ve parmak araları ile teması sağlanır. El dezenfeksiyonu, tam olarak el yıkamanın yerini almamalıdır. Ellerde gözle görülür kirlenme olduğunda su ve sabunla yıkanmalıdır

El Hijyeni Ürünleri

Alkol bazlı el ovma ürünleri: Ellere uygulanmak için tasarlanmış ve mikroorganizmaların çoğalmasını engelleyen alkol içerikli karışımlar (sıvı, jel veya köpük).

Bu ürünler katkı maddeleri,diğer aktif içerikler ve nemlendiricilerle birlikte bir yada daha fazla türde alkol tipi içerebilir

Düz Sabun:Antimikrobiyal ajan içermeyen veyaçokdüşükkonsantrasyondaantimikrobiyal ajanın, yalnızca koruyucu etkisinden faydalanmak üzere eklendiği deterjanlardır.

Antimikrobiyal sabun:Antimikrobiyal ajan içeren deterjanlardır.

El Hijyeni Uygulamaları

Antiseptik/Antimikrobiyal el yıkama: Elleri su ve sabunla veya antiseptik ajanları çeren deterjanlarla yıkamak.

Antiseptik el ovma(elovma): Su kullanmaya ihtiyaç duymadan ve durulama veya havluya da başka türlü kurulama gerektirmeyen antiseptik bir el ovma ürününü mikroorganizmaların üremesini engellemek veya azaltmak için uygulamak.

El Antisepsisi/Dekontaminasyon/Mikropları uzaklaştırma: Antiseptik bir el ovma ürününü uygulayarak veya antiseptik bir el yıkama ürününü kullanarak mikroorganizmaların üremesini engellemek veya azaltmak.

El Bakımı:Cilt irritasyonu riskini azaltmaya yönelik eylemler.

El Yıkama: Elleri sabun yada antimikrobiyal sabun ve suyla yıkamak.

El Temizleme:Kir,organik maddeler veya mikroorganizmaların fiziksel veya mekanik olarak uzaklaştırılması amacıyla gerçekleştirilen el hijyeni uygulamaları.

El Dezenfeksiyonu: Dünyanın bazı bölgelerinde yaygın bir şekilde kullanılan bir terimdir ve antiseptik el yıkama, antiseptik el ovalama, el antisepsisi / dekontaminasyon / mikropları uzaklaştırma,antimikrobiyal sabun ve suyla el yıkama,hijyenik el antisepsisi veya hijyenik el ovma gibi kavramlara atıfta bulunur.

Hijyenik El Yıkama: Antiseptik bir el yıkama ürünüyle cilt florasını etkilemeden,geçici florayı azaltmak amacıyla ellerin yıkanması anlamında kullanılır. Geniş bir spektruma sahiptir, ancak hijyenik el ovmadan daha az etkili ve daha yavaş tesirlidir.

Cerrahi Amaçlı El Antisepsisi/Elleri Ameliyat İçin Hazırlama:Ameliyat yapacak ekip tarafından,ciltteki kalıcı florayı azaltmak ve geçici florayı yok etmek amacıyla,ameliyat öncesinde gerçekleştirilen antiseptik el yıkama veya antiseptik el ovalama işlemidir.Bu tür antiseptikler genellikle kalıcı antimikrobiyal aktiviteye sahiptirler.

Cerrahi Amaçlı El Yıkama:Ameliyat öncesi ellerin yıkanması terimi,antimikrobiyal sabun ve su ile ellerin ameliyata hazırlanması anlamında kullanılmaktadır

HİJYEN KURALLARI

EL HİJYENİNİN HASTANE İÇİN ÖNEMİ
Usulüne uygun el yıkama ve el hijyeni sağlamak hastane enfeksiyonlarının önlenmesinde en basit yöntemdir. Yetersiz el hijyeni, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde halen yaygın olarak görülen hastane Enfeksiyonlarına neden olan başlıca etmenler arasında yer almaktadır.Yüksek morbidite,mortalite ve tedavi maliyetine neden olan bu enfeksiyonlardan korunmaya yönelik tedbirlerin başında,yeterli el hijyeninin sağlanması gelir.
Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonlar hasta güvenliğiyle ilgili önemli sorunlardan birisidir. Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonlar; hastanede uzamış yatışa, hastalarda uzun süren normal yaşamdan uzak kalmaya, mikroorganizmalarda antimikrobiyal direncinde artışına ,ek maliyete ve ölüme sebep olmaktadır.Bu tür enfeksiyonların önlenmesi hastanemizin öncelikli amacıdır.
El hijyeni sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların ve antimikrobiyallere dirençli patojenlerin yayılımının önlenmesinde en önemli ve en basit enfeksiyon kontrol önlemidir. Yapılan araştırmalarda el hijyeninin Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların oranlarını ve dirençli patojenlerin bulaşını azaltmadaki etkisi gösterilmiştir
EL HİJYENİYE İLGİLİ GENEL HASTANE HEDEFLERİ
Hastane enfeksiyonlarından korunmak için el hijyeninin 5 endikasyon ilkesine göre yapılması amaçlanmaktadır.5endikasyon;hasta temas öncesi,hasta temas sonrası,aseptik işlemlerden önce, vücut sıvılarıyla temas sonrası ve hasta çevresiyle temas sonrasını kapsamaktadır. Hastanemiz el hijyeni uyum oranı için hedef değer % 90 olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte alt göstergeler bazında (5endikasyonbazında,meslek gruplarına göre ve bölüm bazında) analizler yapılmakta ve hedef değer yakalanması amaçlanmaktadır.
SÜREKLİ İYİLEŞTİRME STRATEJİSİ
El hijyenine uyumun geliştirilmesine yönelik etkin stratejilerin belirlenmesi ve uygulanması çok önemlidir. Hastanemizce kullanılan stratejiler;
1.Eğitim: El hijyeninin önemi,el hijyeni endikasyonları,el hijyeni sağlama yöntemleri ve uygulama,eldiven kullanımı ile ilgili kurallar, el antiseptikleri ile ilgili genel bilgiler, "ElHijyeniİçin 5 Endikasyon", alkol bazlı el antiseptikleri ile ilgili alınması gereken güvenlik önlemleri hakkında çalışanlara eğitimler yapılmaktadır. Eğitimler; meslek grupları ve bölümlere,çalışanların bilgi ve davranış düzeylerine göre yıllık olarak planlanır.İşe yeni başlayan çalışanlara genel oryantasyon programı içinde el hijyeni eğitimi yapılır. 2.Denetleme ve Geri Bildirim: Sahada yapılan el hijyeni uyum gözlemleri ve geri bildirimler sonucunda tespit edilen uygunsuzluklara yönelik alınan önlemler el hijyeninin sürekliliğinin sağlanması için önemlidir. 3.Hatırlatıcıların Kullanılması: HBYS üzerinden çalışanlara el hijyeni ile ilgili mesaj atılıyor ve sağlık bakım alanlarında el hijyeni 5 endikasyon kuralları asılıdır. Hastane genelinde bulunan tüm TV ekranlarında el hijyeni görselleri yayınlanıyor. 4.El hijyeni Uyumunun Değerlendirilmesi: Hedeflerin belirlenmesi: Hastane el hijyeni uyumuna yönelik hedef değer belirler ve bu değeri yakalamaya çalışır. (Hastanemiz için hedef değer %90 'dır.)
Performansın ölçülmesi: hastanenin ilgili birimlerinde el hijyeni uyum oranı "EL HİJYENİ UYUMU VERİ TOPLAMA FORMU" ile 5 endikasyon kuralına göre gözlem yapılarak ölçülür.
Sonuçların değerlendirilmesi: 5endikasyon bazında,servis bazında ve meslek bazında ölçümler analiz edilir.El hijyeni uyum oranı;3 aylık raporları,yönetim,EKK ve ilgili çalışanlar ile paylaşılmaktadır.

HİJYEN KURALLARI

İyileştirme: Tespit edilen olumsuzluklara yönelik iyileştirme faaliyetleri planlanır ve uygulanır. Uygulanan müdahalelerinin kısa ve uzun vadeli etkilerinin değerlendirilerek sürekli iyileştirme sağlanmaya çalışılır.
5.Anketuygulama: Çalışanların "el hijyeni bilinci ve uygulama düzeyi" ve "el hijyeni inanç ölçeği" uluslararası geçerliliği olan ölçekler ile yılda bir ölçülür. Ölçümler sonucuna göre iyileştirmeye yönelik gerekli Faaliyetler yapılır.
6.El hijyeni ürünlerinin kullanımı miktarı: El hijyeni ürünlerinin kullanım miktarları takip edilir. 3 Aylık analizleri yapılır ve sonuçlarına göre iyileştirmeye yönelik gerekli faaliyetler yapılır.
7.El hijyeni ekibi: El hijyeni koordinatörü ve ekip üyelerinden oluşmaktadır. El hijyeni ile ilgili çalışmalar, gözlemler ve uygulamalardan sorumludurlar.
YÖNETİCİLER VE ÇALIŞANLARIN EL HİJYENİYLE İLGİLİ TEMEL SORUMLULUKLARI
Sağlık çalışanları,
✓ 5 Endikasyon kuralı tüm hasta bakım ve tedavi süreçlerinde uygulanmalıdır.
✓ El hijyeni ile ilgili hastanenin oluşturduğu talimatlara göre hareket etmelidir.
✓ Verilene eğitimlere katılım sağlanmalıdır.
✓ Sahada tespit ettikleri malzeme ve ekipman eksikliklerini yönetime iletmelidir.
Yöneticiler,
✓ El hijyeni stratejilerini ve hasta güvenlik kültürünü teşvik eden koşullar oluşturmalıdır
✓ Sağlık çalışanlarının el yıkama için güvenli ve sürekli su kullanabilecekleri lavabolara erişimleri sağlanmalıdır.
✓ Sağlık çalışanları için hasta bakım verdikleri ortamda kolayca erişebilecekleri alkol bazlı el hijyen ürünleri sağlanmalıdır.
✓ El hijyenine uyum kurumsal bir öncelik haline getirilmeli ve el hijyeniyle birlikte enfeksiyonu önlemeye ve kontrol altına almaya yönelik diğer aktivitelerde gerekli liderlik, finansal ve yönetsel destek sağlanmalıdır.
✓ El hijyeni eğitimi ve enfeksiyon kontrol eğitimleri planlanmalıdır.
✓ Alkol bazlı el hijyen ürünlerinin üretimi ve saklanması ulusal güvenlik talimatlarına ve yerel yasal düzenlemelere uygun olmalıdır.
✓ El hijyenine uyum analizleri yapılmalı tespit edilen eksikliklere yönelik iyileştirme faaliyetleri başlatılmalıdır.
EL HİJYENİ İLE İLGİLİ DOKÜMANLAR
El hijyeninin sağlanması konusunda hastanemizde kullanılan dokümanlar;
✓ Enfeksiyon Kontrolü ve Önlenmesi İşleyiş Prosedürü,
✓ Sağlık Bakım Kaynaklı Enf. Önlenmesi Prosedürü
✓ KKEkipman Listesi ve Kullanımı
✓ İzolasyon Önlemleri Prosedürü,
✓ Hijyenik El Yıkama ve Eldiven Kullanma Talimatı,
✓ El Hijyeni Politikası
✓ El Hijyeni İnanç Ölçeği ve Uygulama Envanteri Anket Formu
✓ Cerrahi El Yıkama Talimatı
✓ El Hijyeni Takip Talimatı